

28

$$x^2 - 2x + 7 = p(2x - p) \quad (*)$$

Bl. övn 2

(a) Lös ekvationen (*) om $p = 5$.

Om $p = 5$ kan ekvationen skrivas

$$x^2 - 2x + 7 = 5(2x - 5)$$

$$x^2 - 2x + 7 = 10x - 25$$

$$x^2 - 12x + 32 = 0$$

$$x = 6 \pm \sqrt{36 - 32}$$

$$x = 6 \pm 2$$

$$x_1 = 4, \quad x_2 = 8$$

Svar: $x_1 = 4, x_2 = 8$

(b) Kan vi bestämma p i (*) så att ekvationen får en dubbelrot $x = 4$?

Vi sätter $x = 4$ i (*) och får då

$$4^2 - 2 \cdot 4 + 7 = p(2 \cdot 4 - p)$$

$$15 = 8p - p^2$$

$$p^2 - 8p + 15 = 0$$

$$p = 4 \pm \sqrt{16 - 15}$$

$$p = 4 \pm 1$$

$$p_1 = 3, \quad p_2 = 5$$

Väljer vi p till 3 eller 5 kommer $x = 4$ att vara en lösning till (*).

Men är det den enda lösningen (dvs en dubbelrot)?

Vi undersöker:

Fall 1 ($p = 3$)

Med $p = 3$ blir ekvationen (*):

$$x^2 - 2x + 7 = 3(2x - 3)$$

28

Bl. övn 2

$$x^2 - 2x + 7 = 6x - 9$$

$$x^2 - 8x + 16 = 0$$

$$x = 4 \pm \sqrt{4^2 - 16}$$

$$x = 4 \pm 0$$

Ja, med $p=3$ får ekv. (*) en dubbelrot $x=4$.

Fall 2 ($p=5$)

Delta fall har vi redan undersökt i (a)-uppgiften.

Då såg vi att $p=5$ gör att ekvationen (*) får rötterna $x_1=4$, $x_2=8$, alltså inte någon dubbelrot

Svar: Ja, om $p=3$

Alternativt skulle vi kunna försöka lösa (*) direkt med p-q-formeln:

$$x^2 - 2x + 7 = p(2x - p)$$

$$x^2 - 2x + 7 = 2px - p^2$$

$$x^2 - 2x - 2px + 7 + p^2 = 0$$

$$x^2 - (2+2p)x + (7+p^2) = 0$$

$$x = 1+p \pm \sqrt{(1+p)^2 - (7+p^2)}$$

$$x = 1+p \pm \sqrt{1+2p+p^2-7-p^2}$$

$$x = 1+p \pm \sqrt{2p-6}$$

Nu ser vi att vi får en dubbelrot om

$$2p-6=0$$

$$p=3,$$

och dubbelroten blir då

$$x = 1+p = 1+3 = 4$$

Svar: Ja, om $p=3$